Rimaszombat 1913. január 12. Megjelenik minden vasárnap. 2. szám — XXXIV. évfolyam.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Tompa Mihály-utcza 10. sz.
Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.
Telefon-szám: 52. Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:
KOMÁROMY ISTVÁN.
Kiadó laptulajdonos:
ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés dija:
Egész évre . . 10 korona. Fél évre . . . 5 korona.
Várm. körjegyzőknek és tanitóknak egy évre 6 korona.
Egyes szám ára . . . . . 20 fillér.
A hirdetés dija:
Egy háromhasábos petitsor térfogata . . . 12 fillér.
Nyilttér sora . . . . . 40 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.
A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Beszélő számok.

I.

Az elmult esztendőben megkaptuk az Országos Statisztikai Hivataltól az 1910. évi népszámlálás eredményét demografiai szempontból.

Ezek azok a számok, amelyek beszélnek. Ezek, amelyek intenek, buzditanak, tanácsolnak és sokszor megrikatnak, mert a hátuk megett, a majdan eljövendő koporsónkon tul is világot vet a jövő nemzedékeknek, fiainknak és unokáinknak sorsára, boldogulására és egész nemzetünk jövőjére.

Szomszédunknak Ausztriának erősen kifejlett exportra dolgozó ipara mint lidércznyomás ül a mi ipari fellendülésünkön és a vámtarifa kellő beállitásával el is zártak minket eléggé a külföld elől, csupán a Balkánt kivéve. Gazdaságilag és iparilag reájuk utalva, természetesen könnyen tánczoltatnak politikailag is. Ezt a reájuk nézve kedvező körülményt ki is használják eléggé és ki tudja mennyire jutott volna már államiságunk a lejtőn velük szemben, ha Ausztria egy egészséges nemzet volna és nem egy sok nemzetiségre tagolt országtest. Minden irányu tulsulyokat azonban ellensulyozza az, hogy szemben az ő nyelvbeli, tehát érzésbeli szétforgácsoltságukkal, nálunk Magyarországon az államhatalom egy nemzet kezében van, a melyik számban és erkölcsi sulyban messze tulhaladja a többi nemzetiségeket: a magyaréban.

Minden bizalmunk, minden reményünk és szebb jövőbe vetett hitünk alapja csak egy lehet: a magyarság növelése számban és kulturában.

Az emlitett népszámlálás szerint magyar anyanyelvü a népesség 54·5 százaléka. (Ez és az összes következő adatok Horvátország nélkül, csak a szorosan vett Magyarországra vonatkoznak. Tehát a magyarság számbeli fölénye mindössze 9 százalék. Elég kevés és végzetessé is válhatnék — hiszen a magyar nép egyké-s, a tót meg szapora — hogyha ezzel szemben egy 30—40 százalékos valamely nagy nemzetiség állana. Ámde a nemzetiségek fennmaradó 45·5 százaléka feloszlik nyolcz nemzetiség között, melyekből legelől vannak az oláh 16·1, a tót 10·7 és a német 10·4 százalékkal.

A jövő feladata tehát a magyarság számbeli fölényét a lehetőségig felemelni. Hiszen a veszedelmesen összehuzódó szláv gyürü szoritásával és a nyugatról beözönlő germán kulturával szemben nem is igen tudunk másként megmaradni, mint egy 65—70 százalékos szinmagyar nemzeti többséggel. A szlávok félelmesek — mint azt már e lapban más helyen kifejtettem — szaporaságuk és kis igényüségük miatt, a germánok pedig azért a csodálatos energiáért, amelyikkel néhány évtized alatt müvészi, társadalmi és katonai fölényt szereztek maguknak nemcsak Európa, hanem az egész világ előtt.

Magyarországnak kijutott eléggé mind a két fajból, annak is legnagyobbrészt az intransigens elemeiből. A tót, a szerb és a horvát együtt egy tekintélyes szláv tömeg. Igaz, hogy a tót békés, egészen passziv természetü, de ugy a szerb, mint a horvát már fanatikus szlávok, a kiknél melegágyra talál a leglehetetlenebb nagyszláv propaganda is és állandóan

TÁRCZA.

Tompa Mihály titokzatos végrendelete.

A „fekete könyv".

A premontrei kiváltságos fehér kanonokrend jászóvári ősi monostorában országos nevezetességü ünnep lesz 1918. május tizenötödikén, a mikor *Tompa* Mihálynak, 1868. évi május tizenötödikén, a jászóvári levéltárban deponált irodalmi hagyatékát a konventi tagok, valamint a Magyar Tudományos Akadémia kiküldöttjei és a sajtó meghivott képviselői előtt hivatalosan felbontják. Ma, a felekezeti türelmetlenség idejében, bizonyára sokan csudálkoznak azon, hogyan került a református vallásu *Tompának, a hanvai lelkésznek*, irodalmi hagyatéka egy *katholikus tanitórend* levéltárába?

Ennek a magyarázata az, hogy a premontreiek jászóvári és leleszi konventjének levéltára ősi idők óta a magyar köz- és főnemesi osztálynak kedvelt „hites helye" volt. Mindkét ősi monostor várszerüen volt épitve s a leleszi konvent ősi vára a husziták és a törökök támadásai mellett is csaknem változatlanul fennállott, sőt most is lakható állapotban van. *Takács* Menyhért dr., a mostani prépost, jászóvári lakásán van egy egykoru olajfestmény, melyen tisztán látni a régi jászói monostor várszerü épületét, mély futóárkokkal, melyeken át folyt a Boldva vize. Ezt az erőditett épületet azonban *Szauberer* prépost, több mint másfél századdal ezelőtt lebontatta s helyébe a mai nagyszerü monostort épittette. Ennek a levéltárában őrzik Tompa hagyatékát.

Tompa életében állandó barátságot tartott fenn a tudós fehér papokkal, de különösen gyakran érintkezett a rozsnyói katholikus főgimnázium tanáraival. A rozsnyói országos vásárok, valamint az ott tartott kulturünnepek alkalmával gyakran felutazott Rozsnyóra s állandóan a vendégszerető premontreieknél szállt meg az ötvenes-hatvanas évek elején. Egy ilyen látogatása alkalmával megemlitette, hogy *irodalmi hagyatékát megőrzés végett a rend levéltárára szeretné bizni* s a hagyatékot 1868. év május tizenötödikén, postán be is küldötte a levéltárba. A máig is rejtett tartalmu, könyvalaku boriték hét fekete viaszpecséttel van lezárva s a boritékon ez áll:

A jászóvári káptalan szentatyáihoz őrzés végett. Ötven év mulva felbontandó, Pestre küldendő kinyomatás végett; jövedelme a Magyar Tudományos Akadémiáé. Tompa Mihály, május 15-én, 1868.

Jászóvárról egy hét mulva irtak a költőnek és ezzel a két megjegyzéssel ismerték el a küldemény megérkezését: 1. a most élő konventi tagok közül ötven év mulva talán egy sem fog élni, hogy a felbontást eszközölhetné; 2. hogy a most élők ötven év lefolyta után szucceszóraikat oly terhes dolgok véghezvitelére kötelezhessék, arra joguk nincsen. Itt tehát világosan kellene kitenni, hogy ötven év mulva ki bonthatja fel a zárt levelet és ki küldje Pestre kinyomatás végett?

Valaszkay órái a legpontosabbak!

RIMASZOMBAT, Deák Ferencz-utcza 20. sz.

kaczérkodnak minden szláv államocskával, a melyik igér valamit.

Sokan vannak a németek is. Nem szólhatunk semmit a Szepesség hazafias „zipser"-jeire, sem a baranyai jó magyar érzésü svábokra, de ott vannak Erdélyben a szászok, a kik mintegy elfalazzák magukat a világ elől, magyarul nem akarnak tanulni, ha már tudnak, letagadják, ötven év mulva is Hermannstadt és Siebenbürgen lesz nekik Brassó és Nagyszeben, közben pedig „Pfalzer Heimatsklünge"-t olvasnak és megalkotják azt az intézményt, amelyik nekünk már a körmünkre égett: egy nagy bankot, a melyik kicsiny kamatra (4%-ra) a legkönnyebb amortizácziával ad kölcsönt birtokok megvásárlására, de csupán — szászoknak!

A nemzetiségi öntudat tehát eléggé dul ezekben a kicsiny néptöredékekben is és mivel idegen nyelvük önmaguk előtt ugy szerepel, mint egy kényszeritő eszköz, a melyik vissza és egyre visszaüzi őket az őshaza vagy egy nagy néprokon törekvéseihez, idegeneknek érzik magukat az államban, káros és kóros kinövésként viselkednek a nemzet testén. Mindezt miért? az idegen nyelvükért.

Életünkre és jövőnk lehetőségére menő legfőbb feladat tehát a nemzetiségek idegen nyelvét eltüntetni és a magyart hozni a helyebe!

Mindegy, bármit kiabáljanak is a nagyszerb, nagyszláv vagy pángermán államesszme hivei; árasszák el bár a külföldi sajtót naponta keserves és felháborodott czikkekkel az elnyomatásuk miatt; fenyegetődzenek nyilt kenyértöréssel bár, én minden elgondolható eszközt jónak és elfogadhatónak látok, a melyik ezt a czélt, az elmagyarositást szolgálja. Ez természetes is! Hiszen mi sohasem várjuk a kétmillió tótunktól, hogy valamitől megmentsen minket, de a tótok és a ráczok meg a többiek elvárják, hogy személy és vagyonbiztosságukat, valamint gazdasági érdekeiket presztizzsel és ha kell szuronnyal is megvédje a magyar állam. Ezért a szolgálatért még nem is méltó ellenszolgálat a nemzetiségek részéről nyelvünk megtanulása és kétszeresen felháboritó, hogy ezt erőszakkal kell reájuk tukmálni.

Ennek az elvnek a jegyében készült az uj népoktatási törvény, amelyik kimondja a magyar nyelv kötelező használatát és tanitását az iskolában. Ez azonban csak a kezdő lépés. A második lépés ideje most érkezett el, az uj választójogi törvény megalkotásánál. Ebben a törvényben *a szavazati jog legfőbb feltételéül a megfelelő életkor és büntetlen előélet után azonnal a magyar államnyelv szóban és irásban való teljes birásnak kellene következnie.*

Nem szabad megijedni attól, hogy ez az erősebb eljárás a nemzetiségek között elégedetlenkedést, elkeseredést, sőt talán forrongást is szülhetne. Panaszkodnának és telelármáznák a világsajtót siralmaikkal — egy ideig. Azután beletörődnének a változhatatlanban. Hiszen amugyis nagyon jól bánunk velük. És ezt a kis kiméletlenséget nagyon megéri az a nagyszerü perspektiva, hogy 15—20 év távolában egy uj népszámlálás négy-ötmillióval több magyarról beszéljen.

Igy beszélnek a számok. Egy tükröt tárnak elénk, igaz és ferdités nélkül való tükröt és ránk bizzák, hogy olvassuk ki belőle mindazon tanulságokat, melyeket a sorok közül és hátuk mögül ki lehet olvasni. Értsük meg a számok beszédét és térjünk át arra az utra, amelyre figyelmeztetve mutatnak: a czéltudatos és kiméletlenségig következetes tiszta nemzeti politika utjára, mert csak ugy várhatjuk, hogy kicsiny népszigetünk elmerülés nélkül állja ki a nagy népfajok világtengerének áradatát. *R.*

Széljegyzetek.

A karácsony lirája.

A karácsony napjaiban valahogyan a Dickens regényhőseivé válunk valamennyien. Mintha ez a könnyeken keresztül mosolygó szemü angol csupán ebben az egy hétben, a karácsony hetében látta volna az embereket. Lapokat és jeleneteket élünk le a regényeiből. Örülünk az örvendezőkkel, megkönnyezzük a sorsüldözöttet, érzékenyek, érzelgősek és jók vagyunk mindenekfelett. Csupa lirizmus az egész világ; szabad folyása az érzelmeknek, közeledés egymáshoz, összeborulás, hozsánna és alleluja.

Pedig a karácsony lirája regényes. Egy húr van csak rajta, egy zengő húr: a szeretet. De ez az egyetlen húr azután eget-földet betöltő zengéssel szól, kiömlik, átárad belénk és az isteni ujjak alatt fogantatott ária visszhangja milliárdnyi embersziv összedobbanása. Az egymás megértésében és egymás kedvéért élünk akkor; az „én" mindenkiben helyet és elsőséget ad a „te" és az „ő"-nek; szebbeknek, jobbaknak érezzük magunkat és ujjongunk, mert mintegy önmagunkat győzzük meg afelől, hogy igen, tudunk jobbak lenni, tudunk mások bántása nélkül is élni és boldogok vagyunk, mert a küzdelmekben agyonsebzett és méltatlan megbántások eltürésében megkérgesedett lelkünk legmélyén rátalálunk egy kicsiny, de ragyogó gyémántra, gyermekkori ékességünkre: a tiszta idealizmusra.

Gyermekekké leszünk valamennyien. Karácsonyfával lepik meg egymást a nagyok és együtt örülnek a fityegő kis csokoládécsizmának meg az üvegcsillagnak; a kettős könyvvitellel, adóhátralék behajtásával és számadásokkal megőszitett családapa leül a földre a kis fia játékmotorjával játszani és az anya babaruhát varr és éppen olyan szeretetteljes gonddal öltözteti, fésüli az uj babát, mint valamikor, gyermekkorában. „Gyermek vagyok, gyermek lettem ujra, lovagolok fűzfasipot fújva," nem utolsó boldogság biz ez! Játszani „láncz-láncz"-ot körbefogódzva a fa alatt, fogócskázni, bujósdin betegre nevetni magunkat, ráülni a kis mokány hintalóra és indulót fujni a gyerektrombitán...

Az öröm kibontott rózsaszinü zászlajával futunk vissza néhány órára abba az édenkertbe, a melynek gyermekkor a neve, elüzzük magunktól a kisértő gondot, a bántódást és a keserüséget, repülő hajjal, égő szemmel üzzük a pillangót a rét virágszőnyegén és mintha nagymessziről a nevünket kiáltaná egy rég hallott drága hang: az édes anyánk hangja. . . .

Az akkor már nagybeteg papköltő türelmetlenül várta a letétről szóló elismervényt s mivel ez néhány napig késett, még annak megérkezése előtt, 1868. május 21-iki kelettel e sorokat irta *Fedák* Pálnak, a hites hely levéltárosának:

„Nem kapok választ. Ez nyugtalanit. Mindenre, mit a rend törvényei kivánnak, kötelezem magamat. Legyenek e soraim teljes felhatalmazás gyanánt még a csomag felhasználására is a konvent kezében. Isten, vallás, közerkölcsiség, rend, égi és földi hatalmak semmi megbántása benne. Én keresztyén, erkölcsös, becsületes ember voltam, vagyok és leszek.

Tompa."

Tompa mindjárt másnap megkapta a fentebbi jászóvári levelet a benne foglalt két megjegyzéssel, mire a következő ujabb sorokat irta meg május 22-ikén:

„A felbontás jogát a konventre hagyom. Sőt kérem önöket, rögtön, most felbontani és látni, hogy Isten, religió, rend, erkölcsiség ellen egy betü nincs benne. Az emberek gyarlóságairól szól, Isten szent nevére kérem, rögtön. Tisztelettel *Tompa Mihály.*"

A titokzatos letétet a fekete pecsétekkel kegyeletesen őrzik a fehér papok Jászóvárott. Néhai Fedák Pál, hites ügyvéd, könyvtáros, emléktáblával jelölte meg a hires jászóvári levéltár jobbra eső osztályának második sorban levő harmadik fiókját, melyre a következő szavak vannak irva:

„*Emlékül. Az 1868. évi csomóban létező 8. sz. csak ötven év mulva, vagyis 1918-ban nyitandó fel.*"

Azóta nagyon sokan forgatták már a becses boritékot s emiatt a csomag külső boritékának egyik szöglete megkopott, ugy hogy látni lehet a belső könyvtartalom szürke sarokszélét, de nem magukat a táblákat, amelyek feketék.

A hatvanas években s később a hetvenesekben is, a fővárosi és vidéki lapok sokat firtatták, mi lehet a papköltő titkos letétemányének tartalma. A nagy költő régi barátja, *Lévay* József, a „Budapesti Szemle" egyik számában a következőket irja az irodalmi hagyatékról:

„Emliti Tompa (1868. tavaszán) hozzám irott levelében a fekete könyvet is. Ez is nagy remegés és nyugtalanság oka volt a szegény izgatott betegnél mindhaláláig (1868. julius 30.), sőt története után is szövődik. Ő tudniillik azokat az „adomaszerü adatokat", melyek vele történtek, lassan-lassan feljegyezte. A jegyzetekből utóbb egész könyvecske szaporodott. Minthogy eme csipős jegyzetek legtöbbnyire Tompa környezetéből s az abban élt vagy akkor is élő emberekről szólottak, rendkivül aggódott és nyugtalankodott ő amiatt, hogyha ezek az adomák akár életében, akár halála után nyilvánosságra kerülnek, mily hátrányos lehet az az ő életére és nevére, sőt talán nejére is. Megsemmisiteni nem akarta, de el akarta tenni láb alól. Hozzám küldé tehát eredeti kéziratát, hogy másoltassam le csinosan, köttessem be feketébe, de a legnagyobb gonddal, a legnagyobb titokban. Teljesitettem kivánságát. Az eredeti kéziratot megsemmisiteni rendelte, a másolt fekete könyvet pedig visszaküldöttem neki. Ő aztán szörnyen töprengett afölött, hogy hova tegye le biztos megőrzés végett ezt a neki oly félelmes kincset, a hol emberi szem ne láthassa; hosszu vajudás, elküldözgetés, meg visszaküldözgetés után nem tudom, hány pecséttel lezárva, végre a jászói konvent levéltárába küldötte azon erős meghagyással, hogy az csak az ő halála után ötven év mulva, 1918 ban, május 15-ikén bontassék fel."

Lévay József csak a közelmultban ülte irodalmi müködésének ötven éves jubileumát Miskolczon, ahol negyvennyolcz év óta hiven őrzi költő barátjának emlékét és érdekes fekete könyvének titkát. Lévay minden évben elmegy *Tompa szülővárosába (Rimaszombat) a költő szobrához, ahol régi barátjával, Bornemisza László gömöri főispánnal, hosszasan elmereng Holló Barnabás gyönyörü alkotásán.* De élénk emlékében van Tompa a gömöri református lelkészeknek is, akik a mult évben mozgalmat inditottak, hogy nemcsak a költőnek, de mint paptársuknak is, a széphalmi Kazinczy Ferencz-mauzoleum mintájára, halálának évfordulóján mauzoleumot épittessenek, melybe a költő neje és korán elhunyt kis fia hamvait is eltehessék. A mauzoleumban helyeznék el a Tompa-relikviákat, könyveit, irodalmi hagyatékát és levelezéseit, melyeket a rimaszombati gömörmegyei muzeum őriz. A mozgalom vezetésére *Fejes* István, sátoraljaujhelyi református püspököt akarják felkérni, ki aztán országos gyüjtést inditana.

Érdekes, hogy a jászóvári konventnek 1868. évi tagjai közül még *öten élnek. Lencsés* János, *Zubriczky* Flóris, *Gonda* István, *Kusinszky* Arnold dr., *Agáczy* Norbert kanonokok, nyugalomba vonult tanárok, néhai Szilágyi Dezső és Grünwald Béla egykori tanitómesterei, kiknek bár valamennyien közel vannak a nyolczvanadik évhez, remélhetőleg megadja az isteni gondviselés az irodalmi hagyaték felbontását.

Markó Miklós.

A sötét égbolt odakint egy nagy lant, a csillagok mint egy-egy tündöklő könycsepp reszketnek és a kitárt ajtaju sziveken mindent elöntve árad szét a karácsonyi dal: a szeretet dala. . . .

Az ujesztendő lirája.

Isten tudja miért, én ugy érzem, hogy nem őszinte az ujesztendő köszöntésének a vidám és zajos mivolta. Hogy az a nagy hejehujja és sok emlegetése a jövő év boldogságának csak takarója egy mélyebben fekvő melancholikus érzésnek.

Ha eljön a Szilveszter, az ó évet temetni kell. Kimul, eltünik, csak a változást nem ismerő története marad meg. Ami kis jó volt benne, az megmarad jónak és minden átszenvedett bája-baja, keserüsége megmarad keserüségnek. És mert biztosan sokkal több volt a baj mint a jó, hát uramisten mit tegyünk, öntsük le egy pohár borral a feltörni készülő keserü és peszszimisztikus kifakadást és forduljunk az ujonjött felé, várjunk attól mindent. Igaz, hogy még eddig minden év egyforma volt és egyik sem hozott annyi jót, hogy el ne birtuk volna, de hátha majd más lesz ez az elkövetkező év. Nagyon gyenge kis reménykedés, de megnő, ha jó borral öntözgetik. Ezt teszik Szilveszter estéjén és csak igy magyarázható, hogy a két mutató együttes megérkezését a tizenkettősre olyan nagy riadallal üdvözlik. Mert az a nagy örömrivalgás csak a második foka azoknak az érzéseknek, amik ugy ujév táján, a jövő vizsgálásának idején elfogják az embert. Az első érzés az, hogy milyen mostohán bántak el az elmult esztendők velünk. Hogy hiába nézünk vissza, nem találunk sok örülnivalót, mert az évek országutján a mértföldmutatók kedveseink fejfái és a pihenőknél mindenütt egy egy szép és dédelgetett illuziónkat vagy ambicziónkat hagytuk ott halva. Nagy nekibuzdulások, a miknek ellanyhulás lett a vége, szép elhatározások, a melyek sohasem válhattak tetté, sok jó és lelkes munka, a minek félreértés és guny lett a jutalma — Szilveszter estéjén ezek pillantanak utánnunk a multból. Csoda-e hát, ha felkapjuk a poharat, hogy jőjjön hát már az a boldogabb ujesztendő, a melyik ad egy kis örömöt, egy kis sikert, egy kis dicsőséget ennek a mi kopaszra tarolt, sivár és hitetlen lelkünknek.

Az ujév lirája melancholikus lira. Vágyódás, kivánkozás a jobb, a szebb, az értékesebb élet felé és panaszkodása, elsirása az elmult évek bajainak. Mindezt aláfesti az a mélabus bizonyság, hogy azért csak ugy lesz minden, mint eddig volt és talán senkinek sem adatik meg soha, hogy a „boldogabb ujév" helyett igy sóhajthasson fel: „még egy ilyen boldog esztendőt!"

Multunk és jövőnk.*)

Az elmult év nevezetes esztendeje az ország jegyzői és segédjegyzői karának.

Ez az év magasan kiemelkedik a többi évek szürkeségéből, mert mig az azelőtti években az országos jegyzői egyesület élete és tevékenysége minden emóczió nélkül folyt le a nyugodt és higgadt egyesületi politika keretei között, addig az elmult év meghozta az évek óta lappangó indulatoknak és elégületlenségnek kitörését, lerombolta a régi, czélra nem vezető nyugodt és higgadt egyesületi politika kereteit.

*) Ezen aktuális sikerült czikket jelés munkatársunk: *Bodnár* Zoltán rimabányai körjegyző tollából közöljük, kinek ezen czikke arczképe közlésével a „Közigazgatási Közlöny" czimü lap ez évi 1. számában jelent meg.

Az idő megérlel mindent s megmutatja a multak hibáit!

Az elmult év, a mely kimagaslik az országos jegyzői egyesület történetében s a mely megváltoztatta annak eddig követett egyesületi politikáját, igen sok tanulságot foglal magában.

Az idő s az elmult év eredményei megmutatták, hogy nem helyes utat követ az országos jegyzői egyesület vezetősége és összeszokott táborkara, mert felfogása és irányelvei nem fedik a jegyzők és segédjegyzők egyetemének közfelfogását és irányelveit.

A körülmények megmutatták és bebizonyitották, hogy téves és meddő volt az az egyesületi politika, amelyet az országos jegyzői egyesület eddig követett. A vezetőségnek tevékenysége a folytonos memorandumoknak szerkesztésében merült ki, a melyre a kormányhatóság nem adott semmit sem. Emellett az volt a legnagyobb baj, hogy az egyesület vezetősége és választmánya — daczára annak, hogy meggyőződött ily irányu tevékenységének eredménytelenségéről — azt az irányzatot tartotta helyesnek és czélravezetőnek, a melyet évek hosszu sora óta minden eredmény nélkül követett s nem hitt az ellenkező irányzat sikerében.

Az idő azonban megérlelte a községi közigazgatási szellemi munkásainak ügyét is. A mostoha sors és elbánás miatti elkeseredés és elégületlenség évek óta lappangó tüze elementáris erővel tört ki és lerombolta a régi, téves irányzat elavult kereteit.

Hogy a közös czélunk elérésére alkalmasabbnak bizonyult kongresszus eszméje diadalra jutott és hogy az uj irányzat győzedelmeskedett a régin, annak első sorban előidézője volt a mindent megérlelő idő és azok a mostoha körülmények, a melyek a keserüség poharát szinültig megtöltöték.

Hálátlanság volna azonban az ország jegyzői és segédjegyzői karától, ha elismerésének lobogóját meg nem hajtaná azok előtt, kik ügyünk előbbrevitelében sikeresen közremunkáltak.

Ismerve azt a közönyt és fásultságot, a mely a községi közigazgatás munkásainak nagy táborában uralkodik, az a hitem és meggyőződésem, hogy most még ott sem volnánk, a hol vagyunk, ha ügyünknek nem lettek volna lelkes és buzgó propagálói.

Távol áll tőlem, hogy ezáltal ügyünknek lelkes előmozditóit tömjénezni akarnám. Hogy megemlékezem hasznos tevékenységükről, azt csak azért teszem, mert az a felfogásom, hogy az igazi érdemek elismerése kötelesség.

*

Most, hogy végigtarlózom az elmult év eseményeit, sok minden eszembe jut. Gondolatokba merülve keresem azokat az okokat, a melyek miatt annyira el lett hanyagolva és teljesen negligálva ez a nemzeti, társadalmi és közérdekü szempontból felette fontos szerepkört betöltő nagy testület, a mely az államnak és a közigazgatásnak egyik legfőbb talpkövét és támaszát képezi.

Eszembe jutnak a márcziusi választmányi gyülésen szerzett tapasztalatoknak leszürt tanulságai, továbbá a budapesti országos kongresszuson és a kolozsvári gyülésen szerzett impressziók.

Bár a hibákról és orvoslandó bajokról elmélkedem is, bensőmet a kartársi szeretetnek melege hatja át. Igaz és őszinte testvéri szeretetet és ragaszkodást táplálok minden egyes kartársam iránt, még azok iránt is, a kik más véleményen vannak, mint én s talán pereátot is kiáltanak felém, mert hiszen közös a sorsunk és közös a bajunk, a melynek a mostohasága és nyomorusága összeforraszt bennünket. A kartársi szeretetnek és együttérzésnek deleje kell, hogy összegyurjon mindnyájunkat.

Kell, hogy szeressük egymást s kell, hogy tiszteletben tartsuk egymás felfogását és egyéni meggyőződését. Ez az én egyéni felfogásom és meggyőződésem!

Lehet téves valakinek a meggyőződése, de ha annak szülőoka a jóhiszeműség, akkor azt hibáztatnunk mindaddig nem szabad, a mig arról nem győződünk meg, hogy azzal a csökönyös elfogultság is párosul.

Azt mondja a közmondás: Ahány ember, annyi felfogás. Ez általánosságban megállja a helyét, azonban köztudomásu dolog az is, hogy a közös czélok és közös eszmék egy táborba tömöritik az egy czél felé törekvőket. Sokszor tapasztaljuk azt is, hogy az egy táborban levők között is megoszlik a felfogás, ez azonban természetszerü állapot, mert az emberek különböző felfogása és észjárása ugyanazon dolognak elvégzését vagy keresztülvitelét más nézőpontból felfogva, egymástól eltérő eszközökkel véli jól és helyesen végrehajthatónak.

Igy alakulnak ki az ellenvélemények; igy alakul ki egy és ugyanazon czélok felé törekvő táborban is egy uj alakulat: az ellenzék.

Ez természetszerü és egészséges állapot, mert egy nagy tömegnél is megtörténhetik az, hogy különböző körülmények: a folytonos együttlét, a kifejlődött intim baráti viszony stb. behatása folytán a nagy tömeg is — szuggesztiv hatása alatt — elfogulttá válik; ilyen esetekben feltétlenül szükség van egy eltogulatlan alapokon álló ellenzékre, különösen akkor, ha egy nagy tömeg, testület egy még jóval nagyobb tömegnek, testületnek a képviseletében jár el és intézkedik.

Amint tudjuk, az országos jegyzői egyesület kebelében és gyülésein is az elmult év elejéig — évek óta tartó nagy

Megérkeztek az uj őszi és téli kosztüm-kelmék óriási nagy választékban. Fehérnemü kelengye, vászon és asztalnemüek.

Kivánatra mintagyüjteményt készséggel küldünk, esetleg meghivásra utazónk által bemutatjuk. 2—*

ROSENBERG GYULA és TESTVÉRE ruhakelme és kelengye nagy árúháza MISKOLCZ.

nyugalom uralkodott. Évek hosszu során át ugyanazon megszokott és összeszokott ismerős alakok mozogtak a fórumon, a választmányban és a gyüléseken. Vérfelfrissitésről nem gondoskodtak. Az összeszokott család a renitens gyereket nem türte meg a családi tüzhelyen s ha ellentmondást nem türő akarata előtt nem hajtott fejet, akkor kiközösitette a családból.

Ezen visszás és nem egészséges állapotnak, az évek óta uralkodott egyoldalu és zavartalan egyesületi nagy nyugalomnak — véleményem szerint — egyedüli szülőoka az egyesületben divó képviseleti rendszer.

Tudjuk azt a nagy természetből, hogy a zavartalan nagy nyugalom a romlásnak csiráját hordozza méhében. A tenger vizének romlását az apály és dagály, tehát az örökös mozgás, a czirkuláczió óvja meg; a levegőt a viharok szele tisztitja; az állóvizeknek, a tavaknak vizét szintén a viharok ekéje szántja fel és igy megóvja a megposhadástól. Az ember életének szintén az örökös mozgás, a munka a létfeltétele.

Nincs okom kételkedni abban, hogy az országos jegyzői egyesület eddigi rendszerének és irányzatának fundamentuma a jóhiszeműségnek köveivel volt kirakva, azonban amikor arról győződünk meg, hogy a követett irány nem helyes és czélra nem vezető, akkor nem lehetünk annak és folyományának, az egyesületi nagy nyugalomnak rajongói, mikor tudjuk, hogy az a reménytelen helyzetnek magvát rejtegeti magában.

A képviseleti rendszer hátrányait és az egyéni rendszer előnyeit nem szándékozom most fejtegetni, csupán azon véleményemnek adok kifejezést, hogy az ember saját magát, a saját egyéni énjét kicsinyiti le, ha a mai megalázó képviseleti rendszer megtartása mellett kardoskodik.

Az ország jegyzői és segédjegyzői között válaszfalakat felállitani nem szabad! Egyenlőknek és egyformáknak kell lennünk mindnyájunknak! az különbséget nem tehet, hogy az egyik kartársunk Árvavármegye valamelyik eldugott kis falujának jegyzője, a másik pedig a Bácska valamelyik gazdag nagyközségének boldog főjegyzője!

Hogy türhetünk meg közös egyesületünkben — amelynek fenntartásához anyagiakban egyformán járulunk — ilyen lealázó rendszert, a mely jegyző és jegyző között különbséget tesz?

Az a szilárd hitem és meggyőződésem, hogy a jövő boldogulásunknak utját a mostani hibás rendszernek a megszüntetésében és az egyéni rendszernek megvalósitásában fogjuk megtalálni.

Ez a szép és a mai kor szellemének megfelelő eszme azonban — a melynek magvát a pestmegyei kartársaink elvetették, — még nem érett meg a kivitelre, de a mindent megérlelő idő ezt is ugy meg fogja érlelni, mint az érdekeink érvényesülése felé vezető kongresszus eszméjét.

Még csak egy dologra akarok kiterjeszkedni!

Vonjuk le az országos jegyzői egyesület történetében egyedül álló, az izzó és lázas harczok által hevitett elmult esztendőnek tanulságait és használjuk azt fel a jövőre nézve, közös érdekeinknek előmozditására.

Közös ügyünk vajudik: az elvetett mag megerjedt és csirázásnak indul. A napisajtó a legilletékesebb tényezőktől eredő nyilatkozatokat közöl a választójogi reformmal kapcsolatban életbeléptendő általános közigazgatási szervezeti reform-javaslatról.

Legyünk résen! És ne összetett kezekkel várjuk rég óhajtott jogos kivánságainknak teljesülését, mert az az előjelekből itélve, nem lesz kielégitő és nem fogja fedni jogos és méltányos kivánságainkat; legalább a belügyminiszteriumnak fizetésrendezésünket czélzó adatgyüjtési rendelete ezt mutatja.

A magam részéről is szükségesnek tartom egy országos rendkivüli közgyülésnek sürgős összehivását, ahol egymást megértve és vállvetve demonstrálnunk kell amellett, hogy a kor szelleme által megérlelt összes jogos kivánságaink a méltányosságnak és az osztó igazságnak megfelelőleg oldassanak meg, mert ellenkező esetben harczolnunk kell tovább, — a végletekig. *Bodnár Zoltán.*

A „Gömör-Kishont" előfizetési díja 1913. január hó 1-től egy évre: 10 korona!!

Szinház.

A mult szombaton, deczember 28-án kezdte meg nálunk a szinielőadások sorozatát *Rácz* Dezső társulata, a mely Nyustyáról jött ide hozzánk, hogy közönségünket az ujabb darabokkal megismertesse. A mai drága világban, mikor mindenfelől gazdasági válság fenyeget, nem kis feladat városunkban a művészetet is megfelelő módon pártolni, kivált mikor nemrégiben volt nálunk egy másik jó társulat és van egy jó mozink is. Igy a közönség jelentékeny részének pártolása a már ismert mozi felé billen, a mi az adott viszonyok közt természetesnek éppen nem látszik.

A most nálunk müködő szintársulat megfelel egy kis város szinvonalának és eléggé el van látva megfelelő erőkkel az operettek előadására is, a mi városunkban elég vonzó erőt gyakorol a közönségre. Sőt eddigi müsorát majdnem egészen az operettek sorából válogatta.

Szombaton, deczember 28-án az „Asszonyfalóval" kezdték meg az előadásokat kisszámu közönség előtt.

Vasárnap, deczember 29-én d. u. „Nebántsvirágot" adták félhelyárakkal. Este pedig „A kis gróf" került szinre. Ebben föltüntek a társulat jobb erői: Thurzó Margit és Rácz Dezsőné énekesnők, az előbbi erőteljes organumával és ügyes tánczával, az utóbbi kellemes hangjával. Kiváló komikus Ágotai Ferencz, a ki tulzás nélkül oldja meg feladatait. Jobb szinész még Székely Sándor, Antal Lajos, Virágh Imre, a hölgyek közül Bera Rózsi. Ezen az estén ezek tüntek föl leginkább.

Hétfőn, deczember 30-án „Lotti ezredeseit" adták igen csekély számu közönség előtt. Az operette nálunk nem ujdonság, más társulatok szinre hozták. A czimszerepben Thurzó Margit excellált énekkel, tánccal, ügyes játékkal. Ágotai, Virágh, Székely, Bera Rózsi, Szép Gyula megfelelő partnerei voltak.

Kedden szilveszteresti kabarét rendeztek asztalok mellett ülő közönséggel és tánccal.

Szerdán, ujév napján délután a „Heidelbergi diákélet" járta, este pedig Martos Ferencz: „Leányvásár" czimü operettjét adták elő. Thurzó Margit igen tetszett Lucie szerepében. Mellette Katona Terus bizonyult jó erőnek a szobaleány alakitásában. Antal Lajos többnyire jól megfelelt Miggless Tom szerepének. Ágotai ügyesen alakitotta Harrison szerepét, Virágh pedig gummiszerüleg mozgatható arczizmainak mimikájával tünt ki. A zene rendesen preciz, jó kisérete néha tulságos gyors tempó zavarta.

Csütörtökön Molnár Ferencz uj darabját, a mindenfelé nagy hatást keltett „Farkas"-t adták szép sikerrel, megfelelő összjátékkal nagy érdeklődés mellett. A női szereplők közt *Katona* Terus kiváló ügyességgel alakitott; a férfiak közül *Antal* tünt ki nehéz szerepének változatos alakulataival.

Pénteken a „Leányvásár" operett került szinre félhelyárakkal.

Szombaton pedig „Éva boszorkány."

Vasárnap, január 5-én két előadás volt: délután gyermekelőadásul „Hófehérke és a hét törpe", este pedig a „Lengyel menyecske". Elég szép számmal látogatták mindkét sikerült darabot.

Hétfőn az „Asszonyfaló" czimü operettben *Thurzó* Margit, *Székely* Sándor, a *Rácz* pár, *Ágotai* Ferencz, *Bera* Rózsa és *Nemes* Bella jó összjátékot produkáltak.

Kedden a „Czigánybáró", régi jó és kedves zenéjü operett került szinre Barinkai szerepében *Antal* Lajossal, ki jól megállotta helyét. *Thurzó* Margit kitünő Szaffi volt, Zsupán szerepében *Ágotai* Ferencz exczellált. *Katona* Terus mint Arzena, *Bera* Rózsa mint czifra czigányasszony jó alakitást mutattak be.

Szerdán „Limonádé ezredes" aránylag kevés közönség előtt került szinre; a kik ott voltak, jól mulattak a darab derüs mozzanatain s különösen jó estéje volt a társulat intelligens és kiválóan rutinos tagjának: *Ágotai* Ferencznek. A többi szereplők is nagyban hozzájárultak az est sikeréhez.

Csütörtökön teltház előtt került szinre Lehár kedves zenéjü uj operettje: „Éva", melynek előadása egyike volt a legjobbaknak. A czimszerepben *Thurzó* Margit a társulat bájos és kedves hangu primadonnája brillirozott. Énekével, temperamentumos játékával, gracziós tánczával, rokonszenves egyéniségével mindvégig lekötötte a figyelmet. Kétségtelen, hogy ő és férje: *Ágotai* Ferencz a társulat két kiváló erőssége. Ágotai nemcsak mint ügyes és jóizlésü komikus, de mint rendező is nagy tudásról tesz minden alkalommal tanuságot. *Katona* Terus kedves hangjával, ügyes, deczens tánczával ez este is szép sikert aratott. Kivülök *Antal* Lajos, *Szép* Gyula, *Virágh* Imre és *Székely* Sándor tették élvezetessé az ensemblet.

Pénteken félhelyárakkal a „Varázskeringő" czimü itt már többször lejátszott operette-et adták s szombatra a Csókszanatórium előadása jeleztetett, vasárnap „Éva" Lehár operettje.

A társulat eddigi müködésén meglátszik az igyekezet s nagyobb pártolást is megérdemelnének. Ugy halljuk, hogy még a jövő héten maradnak itt s aztán Dobsinára mennek s ott kezdik meg az előadások sorozatát. Felhivjuk különösen vidéki olvasóinkat a jövő heti előadásokra.

Hirek és vegyesek.

Beteg miniszter. Gróf *Serényi* Béla földmivelésügyi miniszter f. hó 8-ikán vakbélgyulladásban hirtelen megbetegedett s 9-ikén a dr. Dapsy szanatóriumában mütétet végeztek rajta. Dr. *Bartha* Gábor egyetemi magántanár végezte a mütétet a dr. *Dapsy* Viktor segédkezésével. Az operáczió igen jól sikerült s remélhető, hogy a miniszter — kinek állapota iránt az egész országban melegen érdeklődnek — rövidesen felgyógyul.

Személyi hir. *Lánczy* Kálmán pénzügyi tanácsos, pénzügyigazgató-helyettes, ki csak nemrégen lett a miskolczi kir. pénzügyigazgatóságtól ide helyezve, hivatalos állását már elfoglalta. Az előzékeny modoru helyettes pénzügyigazgató már a hivatalos látogatásokat is megkezdette.

Ünneplés. Tornalján folyó hó 4-én dr. *Király* Kálmán kinevezett uj királyi közjegyző tiszteletére fényesen sikerült bankettet rendeztek, melyen Tornalja és vidéke társadalmának nagy része jelen volt. Az ünnepi szónok *Hevessy* Bertalan volt s utánna *Putnoky* Móricz országgyülési képviselő emelt poharat az ünnepelt tiszteletére. *Ewa* Ernő miskolczi ügyvéd, az uj közjegyző volt princzipálisa és *Deésy* Sándor özörényi ref. lelkész mondott még nagy tetszéssel fogadott pohárköszöntőt.

Rabbiválasztás. A rimaszombati autonom orthodox izraelita hitközség — a város és kerülete — folyó hó 5-én választás utján töltötte be a Singer S. Leo kerületi főrabbi elhunytával megüresedett állást. Nagy érdeklődés mutatkozott a választás iránt, mert a hitközség nagy többsége ez alkalommal is impozáns kifejezést akart adni az elhunyt emléke iránt érzett őszinte kegyeletének. A választók közül — kiknek száma mintegy 134 — 99 jelent meg a közgyülésen, melyen dr. *Cziner* Miksa elnökölt. Az elnök szivélyesen üdvözölte a megjelenteket, s a közgyülés szabályszerü egybehivásának konstatálása után a határozatképességet megállapitotta és az elhunyt rabbi emlékének kegyeletes szavakkal való méltatása után előterjesztette a választmánynak azt az egyhangu javaslatát, hogy az elhunyt Singer S. Leo helyére a próbaszónoklat és a felmutatott hivatalos okmányokban feltüntetett jeles képesités alapján pályázati hirdetmény kiirása mellőzésével *Singer* Rezső dévaványai rabbit válassza meg a hitközség. Egyhangu lelkes éljenzéssel fogadta a közgyülés a javaslatot, mire az elnök kihirdette a közgyülés bizalmának egyhangu megnyilatkozását, mellyel a hitközség uj kerületi főrabbijává: *Singer* Rezső dévaványai főrabbit megválasztották. A közgyülés megbizta dr. Cziner Miksa elnököt, hogy a választás eredményét az uj rabbival táviratilag közölje. Ezután elfogadta a közgyülés a választmány javaslatát az elhunyt rabbi özvegyének nyugdijára vonatkozólag, s ezzel a tárgysorozat ki volt meritve. — Az uj fiatal főrabbit számosan melegen üdvözölték, s mi is őszinte rokonszenvvel üdvözöljük abban a reményben és meggyőződésben, hogy méltó utódja lesz néhai nagynevü és messze földön ismert tudós, köztiszteletben álló atyjának. Hitközsége és a köz javát czélzó müködéséhez sikert és szerencsét kivánunk!

Távozó orvos. Putnokon és vidékén csaknem félszázad óta ismert és köztiszteletben álló férfiu: *Schwarcz* Ármin községi- és körorvos, ki bőséges tapasztalatokban gazdagon, ritka odaadással és buzgalommal töltötte be orvosi hivatását. Nagy tudása mellett szivjósága és kötelességtudása jellemezte a tisztes férfiut, kinek a közegészségügy terén kifejtett hasznos müködése legmagasabb helyen is elismerésre talált, amennyiben 50 éves orvosi müködése alkalmából a király a koronás arany érdemkeresztet tüntette ki az érdemes orvost. Akkoriban — mikor Hámos László főispán az érdemkeresztet átadta, jól megérdemelt meleg és lelkes óváczióban részesitette az ünnepeltet Putnok nagyközség közönsége, az orvosszövetség és orvos-gyógyszerész egyesület stb. stb. Ezeket azért elevenitjük fel most, mert Schwarcz Ármin f. hó 1-én megkezte hosszu szabadságát s Budapestre költözött leányához, hogy ott kipihenje a megfutott rögös pályán a szenvedő emberiség érdekében kifejtett nehéz munka fáradalmait. 56 évig róni ezt a nehéz utat, valóban nagy dolog. És különösen nagy dolog ez olyan viszonyok között, a milyenek között Schwarcz orvos végezte: járványokkal, viharos idővel, rossz utakkal szembeszállani, éjjel-nappal a szenvedőket vigasztalni, gyógyitani, egyszóval egy emberöltőn át önfeláldozással müködni és csak másokért élni valóban tiszteletet parancsoló és elismerésre méltó dolog! A gróf Serényi uradalomnak buzgó orvosa volt csaknem félszázadon át, a kerületi munkásbiztositó pénztárnak régi idők óta volt lelkiismeretes, jó orvosa; a fiókszövetség lelkes tagja. Becsületes, munkás és értékes alakja volt Putnok és vidéke társadalmának s mikor e helyről távozik, őszinte elismerés és becsülés kiséri őt nyugalomba vonulása helyére. F. hó elseje óta a községi és körorvosi teendők helyettesként való ellátásával dr. *Gludovátz* Károly járási tiszti orvos bizatott meg. A ker. munkásbiztositó pénztár orvosi teendőkben való helyettesitést pedig dr. *Hajdu* Miksa, Máv. orvosi tanácsadó, pénztári orvos végzi.

Katonai előléptetések. Ifj. *Sóldos* Árpád a mostani katonai kinevezések alkalmával honvédhuszár hadnagygyá a váczi 6-ik honvéd huszárezrednél. — *Kandra* István rimaszombati adótiszt pedig a 25. gyalogezrednél szintén hadnagygyá lépett elő a tartalékban.

Csendőrségi szemle. *Fányi* Árpád alezredes Kassáról mult szombaton, folyó hó 4 én városunkba érkezett s 5—6-án szemlét tartott a csendőrség felett. Hétfőn, 6-án elutazott.

Eljegyzés. *Bartha* István helybeli m. kir. gazdasági felügyelő kedves és szép leányát: *Jozefinet* folyó hó 11-én eljegyezte *Stettner* Walter gazdasági felügyelő Sátoraljaujhelyről.

Kinevezés. *Figura* Györgyöt, a helybeli gazdasági felügyelőségnél szolgálattételre beosztott gyakornokot a földmivelésügyi miniszterium gazdasági segédfelügyelővé nevezte ki.

Közigazgatási bizottsági ülés. A vármegye közigazgatási bizottsága f. hó 13-án tartja rendes havi első ülését ez évben. Ülés után társas ebéden vesznek részt a bizottsági tagok.

Ügyészségi megbizott. A igazságügyminiszter dr. *Loránt* Ármin rimaszécsi gyakorló ügyvédet a rimaszombati kir. ügyészség kerületébe ügyészségi megbizottá rendelte ki.

Halálozások. Özv. *Diószeghy* Máténé, szül. giczei *Diószeghy* Amália f. hó 5 ére virradó éjjel meghalt. A boldogult rokonságban állott Zemplén és Ungmegyék előkelő családjaival. Pár év óta itt lakott vejénél: *Horváth* Zoltán főgimn. tanárnál, a kinek házában végelgyengülésben mult ki 80 éves korában. Temetése f. hó 7 én délután ment végbe gyermekei, unokái s a család tisztelői és jóbarátai őszinte részvéte mellett.

Benkó János füleki r. kath. kántortanitót, lapunk kiadótulajdonosának vejét mély gyász érte, amennyiben édes anyja: Özv. *Benkó* Jánosné szül. Szalma Zsuzsanna f. hó 7-ikén Füleken 79 éves korában elhunyt. Temetése folyó hó 8 ikán ment végbe Füleken nagy részvét mellett.

Id. *Frenyó* Dániel volt hámosfalvai nyug. tanitó f. hó 6-án este az Urban elhunyt. A boldogult 33 évet töltött a tanügy szolgálatában s fiát: ifj. *Frenyó* Dániel nyustyai tanitót is arra nevelte. F. hó 8 án nagy részvét mellett helyezték nyugalomra a kövi i ev. temetőben.

Bodnár András, a keresk. bank gépgyárában alkalmazott lakatos f. hó 7-ikén 46 éves korában hosszas betegség után elhunyt. 9 ikén temették a közkórházból munkástársai őszinte részvéte mellett.

György Jánosné szül. Ibos Amália, György János balogi ácsmester felesége f. hó 8-ikán 28 éves korában Rimaszombatban hosszas betegség után elhunyt. Hült tetemeit Balogra szállitották s ott f. hó 10 ikén nagy részvét mellett temették el.

Rozsnyón f. hó 6-ikán elhunyt *Szilvássy* Nándor épitész-vállalkozó, az ottani régi iparos gárda egyik legtiszteletreméltóbb alakja 58 éves korában. Kiterjedt család gyászolja az elhunytat, kinek halála széles körökben kelt őszinte részvétet. Temetése f. hó 8-ikán ment végbe nagy részvét mellett.

Az Otthon Társaskör mult szombaton folyó hó 4-én *Pásztory* Gyula tanár elnöklésével választmányi ülést tartott, melyen a hangverseny eredményéről referáltak s *Sichert* Károly pénztáros az anyagiakról számolt be. Tárgyalták a kör uj elhelyezkedését is s a részletek megbeszélését a vezetőségre bizta a választmány.

Szinpártoló egyesületi közgyülés. A „Nyustyai Magyar Szinpártoló egyesület" évi rendes közgyülését folyó hó 15-ikén délelőtt tartja saját helyiségében. Ez alkalommal az uj szinház részjegyeinek első sorsolását is megejtik a törlesztési tervezet szerint. Az egyesület tagjait és a részjegyek tulajdonosait ezennel meghivják a közgyülésre.

Egy rimaszombati festőről érdekes adatokat olvasunk az „Eger" czimü ujság legközelebbi számában. *Koreny* József festőmüvész, a ki Rimaszombatban a református templom belsejét nemrégiben kifestette s az egri angolkisasszonyok kápolnáját oly harmonikus széppé tudta tenni, — most elkészült az egri szervita templom festésével is. Ugy a képek, mint az ornamentális diszités müvészi tudással a legkellemesebb összhangban vannak megoldva. Koreny József, városunk fia különben képzett ember. Elvégezte az országos m. kir. iparmüvészeti iskolát, ezután nyolcz évig állami ösztöndijjal kitüntetve a müncheni képzőmüvészeti akadémián tanult, a honnan 1909-ben jeles bizonyitványnyal tért haza. Azóta Magyarország külömböző részein sok templomot és oltárképet festett s arczképfestése is közkedveltségnek örvend.

Állami segélyek. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Gaál* István ág. ev. oklevél nélküli tanitó részére 40 kor. rendkivüli államsegélyt, *Benyo* Jánosné részére pedig fia: *Benyo* Pál csetneki állami elemi iskolai tanitó temetkezési költségei fejében 250 koronát engedélyezett. Államsegélyt utalt ki továbbá a *dobsinai* állami polgári fiuiskola 1912—13. tanévi dologi szükségleteire 2200 koronát, a *tiszolczi* áll. iparos tanoncziskola 1912—13. tanévi szükségleteire 2182 koronát és az *ujantalvölgyi* állami iparos tanoncziskola 1912—13. tanévi szükségleteire 560 koronát. — Elvi 960 kor. fizetéskiegészitő államsegélyben részesült a *vágói* községi iskola.

Városunk fejlődése. A Szuha völgyi vasut épitése, a városi csatornázás és vizvezeték létesitése, továbbá a házbéradó oly terheket zuditottak egyszerre a város nyakába, hogy az egész vonalon, különösen pedig a tisztviselői karban nagy felháborodást és kétségbeesést szült. A tisztviselők már odáig voltak, hogy jövőben lakást a városban nem kapnak és kénytelenek lesznek Rimatamásfalába költözködni május havában. Most örömmel arról értesülünk, hogy *Lenkey* György tornaljai fiatal törekvő épitész az Andrássy-utczában lévő nagy üres Samarjay-féle telket megvásárolta és azt bérlakásokkal óhajtja beépiteni. Ezen hirt csak a legnagyobb örömmel közölhetjük, hogy egy idegen embernek sikerül a város fejlődésében egy hatalmas lendületet adni és a tisztviselők jogos panaszait enyhiteni és igényeit kielégiteni. Ezért üdvözöljük *Lenkey* Györgyöt, a helybeli pénzintézeteknek pedig jelezzük, hogy e derék férfiu méltó a támogatásukra.

Kimutatás a vármegye állami elemi iskoláiba a folyó tanévre beiratkozott növendékekről: A 35 állami elemi iskolába beiratkozott 113 tanitó elé (78 tanitó, 35 tanitónő) összesen 5692 mindennapi tanköteles (2877 fiu és 2815 leány), még pedig I. osztályba 1348, II-ikba 1248, III-ba 1105, IV-be 1001, V-be 673, VI-ba 317 növendék, a kik vallásuk szerint következőleg oszlanak meg: 3018 róm. kath., 22 gör. kath., 6 gör. kel., 627 ref., 1793 ág. ev., 224 izr. és 2 egyéb. Anyanyelvük szerint a növendékek között van: 2675 magyar, 231 német, 2 oláh, 2767 tót és 17 egyéb. — Az állami iskolákba jár 1449 ismétlő tanköteles (685 fiu és 764 leány), még pedig az általános ismétlő iskolába 836, gazdasági ismétlő iskolába 613 növendék.

Köszönetnyilvánitás. Mindazoknak, a kik Ilona leányom elhunyta alkalmával mély bánatomban részvétükkel felkerestek, ez uton mondunk hálás köszönetet. *Özv. Illés Gyuláné és gyermekei.*

Uj vasuti megálló. A magyar államvasutak Bánréve—dobsinai vonalán a 28. számu őrháznál, Sajóháza község közvetlen közelében, „Sajóháza" elnevezéssel feltételes megállóhely létesült.

Szinészek panasza. A szinész egyesület tanácsa mult héten Budapesten ülést tartott melyen *Mezey* Kálmán panaszt tett a Staggione társulatok müködése ellen s elmondta, hogy Rozsnyóra megy, de kilátásait megrontotta az ott müködött Staggione társulat, mely az ujdonságokat mind lejátszotta előtte. Különben Mezey társulata február 3 án érkezik Rozsnyóra s 4-én kezdi meg előadásait.

Nyugtázás. *Broczko* József édes anyja elhunyta alkalmából koszorumegváltás czimén iparos nyugdijegyesületünk javára 10 korona adományt küldött, melyért hálás köszönetünket nyivánitjuk. — Rimaszombat, 1913. január 11. *Török Pál*, pénztáros.

Az uj adótörvények életbeléptetésének elhalasztása. A miskolczi kereskedelmi és iparkamarától nyert közlés szerint a m. kir. pénzügyminiszter f. évi január 1-én körrendeletet adott ki, a mely szerint a tőkekamat és járadék alá tartozó jövedelmekről szóló vallomások bekivánására vonatkozó korábbi intézkedésének végrehajtását, továbbá a tőkekamat és járadékadó kivetését, valamint a jövedelemadó összeiró bizottság müködésének megkezdését további rendelkezésig függőben tartja.

Meglőtt czigány. Várgedén állandó volt a harcz a czigányok és falusi legények közt s Kalocsay János f. hó 7-ikén megadta az árát annak, hogy a biróság előtt a czigányokkal szemben a falusi legények mellett tanuskodott. Bohó Berkes ugyanis megtámadta a jelzett napon Kalocsayt s revolverrel rálőtt. A lövés a czigány bal kezét érte s összeroncsolta azt. Sulyos sérülésével még aznap bejött a kórházba. A csendőrség meginditotta a nyomozást.

Ujévi üdvözlet megváltása. A jolsvai siket-néma intézet, Vöröskereszt egylet és Zsófia országos gyermekszanatórium egyesület javára adakoztak Jolsván és ezzel ujévi üdvözleteiket megváltották a következők: Bódy Elemér, Podhraczky András, Gál György, Kuna Aurél, Basilidesz Gusztáv, Piacsek Rezső, Czibur Imre, Schwarcz Ferencz, Kaufman Jenő, Frank Herman, Feledi Dezső, Friedmann Áron, Hering Samu, Ilovsky Ede, Tindly József, Csoma Gusztáv, Szénássy Béla, Teigl László, Schuszter Antal, Rudnay Lajosné, Lukácsy Miklósné, Chalupka János, Klein Samu, Schmer Adolf, Vietorisz Sándor, Glósz Sándor, Lőwy Samu, Presser József, Blum N., Kovács Károly, Kadar Vilmos, Müller Miksa, dr. Hensch Géza, Rudnay Károlyné, Rosenberg Lajos, Fehreiber B., Jureczky Bertalanné, Lentovszky András.

Szemgyógyintézet van Miskolczon.

Bosszuálló czigány. A feledi csendőrség értesült arról, hogy a várgedei czigányok revolvert tartanak otthon s f. hó 5-ikén kiszállott két csendőr, átkutatta a czigányok lakását. Balog Józsefhez is bementek s keresték a fegyvert, azonban kijelentette, hogy ő nekik nincs revolverük — de megnevezte azokat, kiknél fegyver található. Ezért aztán magára vonta az asszony a többi czigányok haragját s Rácz Mihály fejszefokkal támadta meg a szomszédba menekülni akaró Balog Józsefnét és olyan csapást mért rá, hogy bal kulcscsontja nyomban kettétört s az asszony összeesett. F. hó 7-ikén sulyos sérülésével a közkórházba szállitották s a csendőrség meginditotta a vizsgálatot.

Illatos utczaöntözés. Tegnapelőtt délután a megyei közkórházból ürüléket szállitó gyepmesteri kocsi az utczát formaszerint végigöntözte félméteres szélességben az ott lakók és arra járók szaglási érzékének nagy örömére. — Rendőrségünk figyelmét fölhivjuk, hogy az utczáknak ilyen közegészségre veszélyes parfümös öntözését akadályozza meg.

Országos vásárok a vármegyében. Sajógömörön az 1913. évi február hó 15. és 16-ra eső országos vásár az 1913. évben február hó 17. és 18-án, a május hó 3. és 4-re eső országos vásár május hó 8. és 9-én, a julius hó 5. és 6-ra eső országos vásár julius hó 7. és 8-án és végül az október hó 3. és 4-re eső országos vásár október hó 6. és 7-én,

Bánrévén a minden hét keddi napjára eső állatfelhajtás nélküli hetivásár ezentul állandóan minden hét héttői napján,

Ratkón az 1913. évi január hó 25-ére eső országos vásár az 1913. évben január hó 27 én, a május hó 3-ára eső országos vásár május hó 5-én és a deczember hó 13-ra eső országos vásár deczember hó 11-én,

Rimaszombatban az 1913. évi julius hó 12. és 13 ra eső országos vásár 1913. évben kivételesen julius hó 11. és 12-én, továbbá az 1913. évi január hó 8 ra, a május hó 14-re és a julius hó 9-ére eső havi vásárok 1913. évben kivételesen január hó 22-én, május hó 7-én, illetve julius hó 2-án tartatnak meg.

CSARNOK.

A régi társadalmi életből.

(Egy öreg ember régi emlékeiből.)

— Irta: LETŰNT. —

Erkölcsi tekintetben az a széleskörü patriarchátus, a melynek jómagam is egyik szerény gyermektagja voltam, olyan volt Gömörvármegyében a mult század harminczas éveinek a végén és a negyvenes évtized elején, mint egy tiszta erkölcsi alapokra épitett templom, melynek boldogult nagyanyám: özv. Ragályi Gedeonné volt a főpapnője; mig egy másik patriarchátus temploma a Draskóczy Sámuelné főpapnősége, vagyis szellemi befolyása alá tartozott.

Ez a két nagyasszony az akkori erkölcsi vallás talaján élő sok-sok jó asszony között elől járt tisztességet terjesztő, fényes példájával.

Ezek a kiváló müveltségü, erkölcsileg tiszta, kedves, jóságos asszonyok kölcsönösen nagyrabecsülték akkor egymást s a két vezető nagyasszony iránt mindnyájan odaadó ragaszkodással viselkedtek.

Akkor még a leányszobákban is folytonosan égett a Veszta-tüz, melynek ápolói férjhezmenetelük után is szigoruan ügyeltek az erkölcsi alapokra épitett templom tisztántartására.

Ezeknek a már régen porladozó kedves asszonyoknak mindenikét külön-külön megnevezni és karakterizálni annyi idő eltelte után most már képtelenség. Arra azonban jól emlékszem, hogy nagyanyám sokat olvasott, sokat tapasztalt, kiválóan müvelt lelkületü, bölcs gondolkodásu és e mellett mélyen vallásos érzelmü, az erkölcstelenséget ostorozó és egyszersmind az akkori társadalmi életnek elsőrangu tekintélye volt.

A másik nagyasszony: Draskóczy Sámuelné hódoló tiszteltetésre termett, magas müveltségü, okos, megnyerő és előkelően elegáns modoru urasszony volt, mint egy fejedelemnő a saját szalonjában.

Idősb Bornemisza Istvánnénak egész lénye olyan volt, mint a delej, a ki mindenkit vonzott nemi különbség nélkül, a ki csak szerencsés volt rokonsága vagy ismerősei körébe tartózkodni. Delejes kifejezésü szeméből mély lélek, nagy szivjóság és gyöngédség tükröződött. Egyszersmind a valódi uri magyar háztartás vezetésének kiváló szakasszonya volt.

Szilárdy Jánosné báró Wollberg Oktávia homlokát angyali jóság, türelem, gyöngédség és kedvesség, mint értékes diadém ékesitették.

Borbély Lászlóné Szathmáry Király Borbála mint korának a legnemesebb értelemben vett modern asszonya magaslott ki. Bölcs atyjától örökölt nagytudásu, társadalmi érintkezésének finomsága, lakásának izlésteljes berendezése, öltözködésének egyszerü, de finom választékossága sat. Őt is a müveltség magas piedesztáljára emelték. Háztartása és vendéglátása pedig a negyvenes és ötvenes években a legfényesebbek egyike volt.

Sógornőjével, Szathmáry Király Pálnéval, Platthy Idával, a jótékonysága révén országszerte ismert urnővel, valamint az epotikus Komjáthy Károllyal — kiről még máshol meg fogok emlékezni — az ötvenes években Borbélyéknál többször találkoztam.

Báró Vay Alajosné Szentmiklóssy Anna, a zseniális elme, szellem, diszkrétül finom, igazi bájos modor megtestesülése; a szellemes társalgás vezetésének a lelke s a müvészeteknek mély felfogásu, értelmes és sok izléssel analizáló hive volt, a ki Bécs szoczietása között és Ischl világfürdő évadjaiban is előnyösen érvényesült és hóditott: szellemességével, elegancziájával és üde szépségével.

Végre boldogult édes anyám, nagy családjának és roppant terjedelmü háztartásának a nagyasszonya volt. Kötelessége példás teljesitésének, női erényének, anyai jóságos gondoskodásának, gyöngédségének és tiszta lelkületének általános elismerése képezte azokat a virágokat, a melyekből a közbecsülés és közvonzalom fonták és helyezték koporsójára a kegyelet koszoruit.

Élt még akkor a vármegyében három, még valódi rococo müveltségü, de a rococo világ könnyelmü szokásait éppen nem követő, kedves, disztingvált öreg uriasszony: özv. Ragályi Ábrahámné szül. Dániel Polixéna *Ragályon*, özv. Ragályi Pálné Fáy Erzsébet *Zubogyon* és özv. Tornallyay Károlyné *Tornalján*.

Ez utóbbi, tekintélyénél fogva, boldogult nagyanyámmal és Draskóczy Sámuelnéval szintén vezető szerepet vinni lett volna hivatva az akkori erkölcsi világ diszkrét körében. Igen előkelő háztartást vezetett, vendégei sürün váltották fel nála egymást, a kiket jóságos, megnyerő modorával vonzott magához; de már akkor, mikor mint gyermek ismertem — bár elegendő szolgaszemélyzettel és fogattal rendelkezett — nem igen járt ki tornaljai otthonából sehová.

Egyébiránt az egész vármegye értelmisége tisztelettel ragaszkodott hozzá. Nagyanyámnak fiatal kora óta meghitt, benső barátnője volt. Már pedig a kit ez az öreg asszony barátnői bizalmával kitüntetett: az feltétlenül hozzátartozott a meg nem ingatható alapokra épült erkölcsi élet templomához.

Ennek a kedves, jó öreg asszonynak az emlékét is jól elhelyeztem a kedves gyermekkori visszaemlékezések fiókjába.

Sokszor el-elhallgattam szalónjában a nagyanyámmal és anyámmal folytatott beszélgetéseket és tanulságos eszmecseréket az akkori társadalmi élet napi eseményeiről, vagy a pesti és bécsi, valamint a külföldi lapokban világgá bocsájtott érdekesnél érdekesebb hirekről, a miket az akkori tornaljai hires posta azon módon frissen szállitott az öreg urnő szalónjába.

A mig olykor nagy érdeklődés mellett fogyasztották a lapok által tálalt szellemi tizórait, addig én nem egyszer bujkáltam a park miniatür sziklaváracskájának a rejtekei között, a melyekhez a romantikának bizonyos ábrándok közé szövődött mistériuma vonzott.

Azok a szalónban megejtett kedvesnél-kedvesebb pour parleè-ék és eme gyermeteg romantika benyomásai sohasem mosódtak el többé emlékezetemből.

*

Özv. Ragályi Ábrahámné és özv. Ragályi Pálné a vármegye jártabb utvonalaitól távol, a vármegye többi részétől a Csellény nagy erdő és függelékei által elválasztott Szárazvölgy vidékének egyik völgyecskéjében lakott. Az egyik Ragályon egy kis kastélykában, mig a másik Zubogyon, szépen gondozott földszintes kuriában.

Özv. Ragályi Ábrahámné, mint főispán özvegye, a mult század negyvenes éveiben előkelően fényes háztartást vezetett. Lakása Ragályon rococo korbeli, nagyon érdekes és értékes butorzattal volt berendezve.

Sok kedélyes és emlékezetes összejövetelek estek azokban a rococo termekben, főleg a Ragályi, Lónyay, Koós, Hámos, Török és Szentmiklóssy családok által képviselt bizalmas körökben. Sok vidám pezsgős vacsorákat élveztünk át (én mint gyermek) ennél a régi zsánerü, de kiválóan szivélyes, lekötelező modoru nagy tiszteletre méltó nagyasszonynál.

Ez a rococo korra élénken emlékeztető öreg hölgy állandóan fekete selyem ruhát viselt, fehér csipke gallérral a nyakán és ugyanolyan főkötővel a fején, az éltesebb nők akkori divatja szerint.

Egyébiránt nagy olvasottsággal birt. Idejét, ha vendégei nem voltak, olvasgatással töltötte. Kedves társalkodónője, egy igen müvelt lélek: Horváth Mari olvasott fel neki, a ki megbizásából a háztartást is finomult izléssel vezette.

Vendégei között azonban a tombola-játékot nagyon kedvelte, melynek nyerő számaihoz Miskolczról vagy Pestről szerezte be és osztotta ki a nyerőnek a szebbnél-szebb nyeremény tárgyakat. Boldog volt, ha az által vendégeinek örömet szerezhetett.

Daru volt a kedvencz madara. Legalább is két daru állandóan az udvarán vagy a parkjában sétálgatott és mókázott az urnő gyönyörködtetésére.

A *Lónyay Lujza*, későbbi *Szomjas Józsefné* az ország egyik legkedvesebb magyar asszonya neveléséhez müveltségével és szép lelkületével nagyban hozzájárult; mig nekem, mint keresztfiának, az akkori szokás szerint, sok jó és bölcs tanácsot mért ki olvasottságának és tudásának gyüjtő naptárából. Még most is alig győzöm értük az emlékét áldani.

*

Tiz-tizenkét esztendős koromban özv. Ragályi Pálné már élemedett asszony volt, de jóval fiatalabb, mint Ragályi Ábrahámné. Kifejező, szép égszinü szemei mélységesek, de kora daczára tiszták, mig orczái elég üdék és rózsásak voltak még idősebb korában is.

Jól emlékszem, hogy öltözködni nagyon szeretett s bár ruházata nem volt fiatalos: mindig olyan volt, mint egy czukor baba. Az idény divatnak nagyban hódolt.

Idősb *Bornemisza Istvánnénak*, *Ragályi Ottiliának* nevelő anyja volt s fáradozása, mint fel-

jebb láttuk, nem is esett kárba, sőt igen előnyösen érvényesült, mert nem közömbös dolog, hogy egy-egy kiváló feleség és anya serdülő korabeli lelki világába ki hatolt be szellemi befolyásával.

A bizalmas és kedélyes összejöveteleket Ragályon az özv. Ragályi Ábrahámné és Ragályi Gedeonék, Zubogyon pedig a Ragályi Miksáék rokoni előzékenységéből felváltva élveztük, mig a Ragályi Pálné kuriája a nagy uzsonnák emporiuma volt, a hol a mindenféle jókkal megrakott asztalokon nyárszakán a levelensülteknek stilszerü edényeken felhalmozott bősége hivogatta invázióra az olykor meglehetős számmal összegyült vendégsereget. Szóval abban az időben a Szárazvölgyön az a nehány uriház egy terjedelmes diszkörnek igen érdekes központját képezte.

Azokon a társas összejöveteleken a hölgyek legszivesebben az ismerős családok között legutóbb történtekről, máriásokról, pesti és külföldi hirekről, főleg pedig a Lendvay, Lendvayné, Labortfalvi Róza, Egressy Gábor és Béni, Schodelné sat. korabeli szinmüvészet tárgyalásából váltották ki eszmecseréiket s a mübirálathoz a hölgyek nagyrésze kellő alapossággal tudott hozzászólani, mivel évenkint egy-kétszer Pestre való felrándulásuk alkalmával, ott tartózkodásuk ideje alatt ugyszólván mindennap ellátogattak a magyar Thália templomába.

A férfiak közül az apám és Koós Károly, tehát a két alispán, no meg az okos fejü Ragályiak, a nagybátyáim, meg Károly, a későbbi főispán leginkább a napi politikával foglalkoztak s a pozsonyi dietán hangoztatott szónoklatokat és küzdelmeket szabadelvü nézpontból méltatták, a jelen volt fiatalabb generáczió okulására sat.

*

Még két agglegényről, a nagyanyám két fitestvéréről, Csernyus Andrásról és Pálról kivánok megemlékezni, a kik a harminczas és negyvenes évek társadalmi életének sajátságos zsáner alakjai voltak.

András, az idősebbik testvér Liczén lakott, a Sajó egyik mellék, ugynevezett Muránypataka völgyén.

Vagyonos ember volt. Körülbelül 800,000 forintot hagyott és osztott szét végrendeletileg tizenhat felé, legközelebbi rokonai között.

Lakása régi, felvidéki, sajátságos stilü, magas földszintes épület volt, sok kényelmes szobával és erősen kidudorodó vasrostélyos ablakokkal ellátva.

A lakás előtt jókarban tartott, franczia izlésü kert terült, virágokkal beültetett széles, hosszu térrel a középen.

Szobái még a régi romantikus korból felmaradt, igen érdekes freskókkal voltak kifestve és XV. Lajos korabeli butorokkal ellátva. A fogadó teremben ébenfa keretü kanapék, támlásszékek és perzsa szőnyegek szolgáltak a vendégek kényelmére. A padlót szépen kidolgozott, arabeszkszerü parkett boritotta.

Olvasószobájában gazdag könyvtárral rendelkezett. Magyar, német, franczia, angol és latin szövegü kötetekkel bőven ellátva, melyek között a tudományos munkák voltak tulsulyban. Ezekből magános óráiban sokat olvásgatott az öreg ur, — és igy az olvasottságnak és tudásnak nem éppen alacsony szinvonalán állott.

Télen nyáron nehéz, drága posztóból készült vadgalamb szinü attilát, télen ugyanolyan szinü, mig nyáron hófehér, sávozott (lakcsizmába huzott) mencseszta nadrágot viselt. Ezt az öltözetet aztán vastag fehér piké mellény és nagy hófehér nyakkendő egészitette ki.

A mezei gazdálkodással nem sokat törődött, mivel vagyonának legnagyobb részét tőkepénz képezte, a mi akkor 6%-ot jövedelmezett. Jószága kezelését inkább hü gazdatisztjére bizta, a ki a belé helyezett bizalommal nem is élt vissza sohasem.

A mezei gazdálkodás mellett vashámort is kezeltetett, de megfelelő szakértelem hiányában a vasüzem inkább ráfizetéssel, mintsem haszonnal járván, 1848-ban az üzemet beszüntette.

A *Vashegyen* birt gazdag vasbányái aztán sokáig meddőn hevertek, a melyeket később, a hatvanas évek elején Heinzelmann a liczei földbirtokkal együtt az örökösöktől meglehetős jutányosan megvásárolván, hisnyóvizi vasöntődéjében nagy haszonnal értékesitette.

A mult század elején a Bonaparte Napoleon ellen Magyarországon vivott rövid hadjáratban, mint hadapród Győr vidékén az insurgensek soraiban ő is részt vett. Egyébiránt jogot végzett. Szolgabiró is volt. Midőn azonban egy alkalommal a liczei birót valami büncselekmény miatt megbotoztatni szándékozott,*) a mint a hajdu az elitéltre a második botütést mérte, az szivszélhüdés következtében meghalt.

Ekkor Csernyus András 30 éves volt és bár a meghalt biró családját gazdagon kárpótolta, — az okozott véletlen eset miatti töprengésében-e, vagy más okból, 30 éves kora óta soha a faluja határából, 86 éves koráig, vagyis halála napjáig ki nem mozdult.

Két nagy meklenburgi ló által huzott hintójában minden reggel 9 órakor kikocsizott a Dolinka nevü erdei korcsmája felett vezető dombláncolat gerinczein, a sajógömöri határig és vissza; mig délutáni sétáit szép franczia kertjének jól porondozott utain tette meg. Ezek voltak szokott kirándulásai 58 esztendő alatt, valahányszor szobáit elhagyta.

Számos kényelmesen butorozott szobái közül háromnak a falazata teli volt aggatva olajfestésü előlappal ellátott aranyrámás muzsikáló órával. Ezeket ugy igazitotta, hogy mikor az első szobában feltüggesztett első óra elvégezte zenei kötelességét, rögtön rákezdte a mellette való óra és ez igy ment tovább, mig a harmadik szobában levő utolsó óra is lezenézett. Ez éppen egy óráig tartott. Akkor aztán ujból elölről kezdődött a hangverseny és csak az este késői óráiban ért véget, tartván a mulatság csaknem tiz óráig, az öreg ur és a vendégsereg gyermeki karának gyönyörködtetésére.

Akkor volt boldog, ha vendégei érkeztek. A társadalmi élet, tehát a másként csendes, rococo lakásban időnkint fel-felélénkült és sajátságosan érdekes volt.

Preferánszozni nagyon szeretett. Ha férfi vendégei érkeztek, akkor reggel még a kikocsizást is elmulasztotta s az étkezési idő kivételével, reggel 9 órától esti 11 óráig folyvást a kártyaasztalnál ült; mig a hölgy vendégek és a fiatalság a kertben és a szobákban széjjel oszolva, kedvükre mulattak, mintha csak otthon lettek volna.

Szóval az öreg urnál igen-igen emlékezetes és kedves összejövetelek estek, a bár agglegényi, de valóban uri háztartásnak keretében, a hol a szivélyes látás bőség szarujából csak ugy ömlött a minden jó.

Nagyhirü szakácsokat tartott és öreg kulcsárnőjének Nanettnek felügyelete alatt olyan választékos asztalt tartott, a milyennek akkor nagy darab földön nem volt párja, — félszázezer forintnyi évi jövedelméből telhetett is, főleg az akkori időben, a mikor még minden forint a mostani érték két-háromszorosával ért fel.

(Folytatjuk.)

*) A ki 1848. előtt nem volt nemes, vagy nem volt diplomás honoráczior, a botbüntetés alul nem volt felmentve.

Jegyzet. Lapunk mult számának csarnok rovatában közölt érdekes czikkünkbe tévedésből 2 hiba csuszott be, a melyeket a tárgyra való tekintetből helyreigazitunk. Az egyik a czikk 3-ik hasábjának 7-ik sorában borsodmegyei Hevessyekről szól. Itt nem „Hevessyeket", de „Szepessyeket" kell olvasni. A másik a 3-ik hasáb alulról számitott 5-ik sorában van, a hol a naprendszer keringését az Arcturus csillagzat körül 800000 évre tesz. E helyett 200000 a helyesebb.

Eladó.

Egy a legjobb állapotban levő használt de teljesen kijavitott **négy lóerejü**

cséplőgép-garnitura

minden hozzátartozó kellék- és szerszámokkal mérsékelt ár mellett eladó.

Hol? megtudható e lap kiadóhivatalában. 1—6

Hirdetmény.

7384. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy dr. Benyó Gyula ügyvéd által képviselt özv. Enyedi Miksáné és csatlakozott társai végrehajtatóknak Hizsnyan Bálintné szül. Vojtkó Margit végrehajtást szenvedett elleni 247 kor. stb. tőkék s jár. iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi LX. törvényczikk 144., 146. és az 1908. évi XLI. t.-cz. 21., 25. §§ ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Dobócza községben fekvő és a dobóczai 28. sztjkvben A. I. 2—29. 30. sorszám alatt foglalt ingatlanokból s ahhoz tartozó urbéri közös legelőből B. 31. alatt Hizsnyan Bálintné szül. Vojtkó Margit jutalékára 379 kor. 50 fill.;

a dobóczai 35. sztjkvben A. I. 1—15. sorszám alatt foglalt Hizsnyan Bálintné született Vojtkó Margit B. 26. alatti ingatlan jutalékára s az ahhoz tartozó urbéri közös legelő illetőségére 374 korona;

a dobóczai 38. sztjkvben A. I. 3—16., 18. sorsz. alatt foglalt Hizsnyan Bálintné született Vojtkó Margit B. 31. alatti ingatlan jutalékára s az ahhoz tartozó urbéri közös legelő illetőségére 110 kor. 60 fill.;

a dobóczai 39. sztjkvben A. I. 1, 2. sor 13/b. 144. hrsz. alatt foglalt Hizsnyan Bálintné szül. Vojtkó Margit nevén egészben irt 9/b. számu ház és kertbeli ingatlanára 485 kor. 10 fill.;

a dobóczai 46. sztjkvben A. I. 3—17. sorszám alatt foglalt Hizsnyan Bálintné született Vojtkó Margit B. 36. alatti jutaléka s az ahhoz tartozó közös urbéri legelő illetőségére 451 K;

a dobóczai 139. sztjkvben A. I. 1—15. sorszám alatt foglalt Hizsnyan Bálintné született Vojtkó Margit B. 10. alatti jutaléka s az ahhoz tartozó közös urbéri legelő illetőség 266 kor. 26 fillér;

a dobóczai 160. sztjkvben A. I. 3. sorszám 1290 hrsz. alatt foglalt Hizsnyan Bálintné szül. Vojtkó Margit B. 15. alatti ingatlan jutaléka 121 kor.;

a dobóczai 162. sztjkvben A. I. 7, 9—11, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 23, 24, 26, 27, 29, 30, 32—35, 37, 38, 40, 42, 43, 46, 47, 48. sorszám alatt foglalt Hizsnyan Bálintné szül. Vojtkó Margit B. 30. alatti ingatlan jutalék és az ahhoz tartozó közös urbéri legelő illetőség 621 korona 50 fillér;

a dobóczai 209. sztjkvben A. I. 1—14. sorszám alatt foglalt Hizsnyan Bálintné született Vojtkó Margit B. 8. alatti jutaléka 451 kor.; és

a dobóczai 309. sztjkvben A. I. 1—3. sorszám alatt foglalt Hizsnyan Bálintné született Vojtkó Margit B. 28. alatti jutaléka az 539 korona kikiáltási árban elrendeltetik s annak megtartására határnapul **1913. évi február hó 13-ik napjának** délelőtti 10 órája a helyszinére **Dobócza** községébe a községi biró házához tüzte ki, mely árverésen a fent körülirt ingatlanok a kikiáltási áron alul el nem adatnak.

Árverezni szándékozók tartoznak az árverés megkezdése előtt a kikiáltási ár 10%-át vagyis 37 kor. 95 f., 37 kor. 40 f., 11 kor. 66 f., 48 kor. 51 f., 45 kor. 10 f.. 26 kor. 62 f., 12 kor. 10 f., 62 kor. 15 f., 45 kor. 10 f. és 53 kor. 90 fillért készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt Igazságügyminiszteri rendelet 8. paragrafusában kijelölt óvadékképes értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék mint tkönyvi hatóság 1912. évi deczember hó 17. napján.

Mészáros, s. k. kir. törvényszéki biró.

Eladó tenyészkanok.

A rimaszombati **m. kir. földmives iskola kurinczi gazdaságában** eladók egy éves mangalicza tenyészkanok; kaphatók darabonkint 100 korona árban. — Az anyag kitünő, báró Wenckheim és Tisza Kálmán többszörösen dijazott tenyészetéből származik. 1—3

Gyakorlott gépiróno felvétetik.

Jelentkezni lehet Rimaszombat város **polgármesteri hivatalában.** 1—2

Eladó vegyeskereskedés.

Régi, jó forgalmu vegyeskereskedés — más vállalat miatt — kedvező áron eladó. — Ertekezni lehet

Róth Salamon utóda Jolsva.

Kiadó lakások.

Losonczi-utcza 53. és 55. szám alatt két lakás — mindkettő 3 szobás — vizvezeték- és villannyal felszerelve **május hó 1-étől** kiadó. — **Ugyanott** egy két szobás lakás szintén május hó 1-től kiadó.

Értekezhetni **Özv. Király Ferencznével.**

Pályázati hirdetmény.

107. sz. — Rimaszombat r. t. városnál elhalálozás folytán megüresedett adótiszti és előlépés esetén megüresedhető irnoki állásra Gömör Kishontvármegye alispánjától nyert felhatalmazás alapján pályázatot hirdetek.

Az ezen állásokkal egybekötött javadalmazás áll: 1400 korona kezdő s 4 évenként 2 izben 200—200 koronával emelkedő fizetésből, 480 korona lakbérből és a feltételek fenforgása esetén megfelelő családi pótlékból.

A pályázni szándékozók az eddigi alkalmaztatásukon, kifogástalan erkölcsi magaviseletükön s a közszolgálatra megkivántató alkalmas testi épségükön kivül igazolni tartoznak a magyar állampolgárságukat az adótiszti állásra pályázók ezenfelül az 1883. évi I. t.-czikk 17. §-ában előirt elméleti képzettséget, az irnoki állásra pályázók pedig legalább a középiskola negyedik osztályának szabályszerü bevégzését.

A szabályszerüen felszerelt pályázati kérvények legkésőbb **1913. évi január hó 28-ikáig** nyujtandók be a város polgármesteri hivatalába. A választás határnapja a pályázati határidő letelte után fog kitüzetni.

A megválasztandók a városi nyugdijintézetnek köteles tagjai és tartoznak az állásukat a megválasztás után nyomban elfoglalni s magukat az ujonnan alkotandó szervezeti szabályrendeletnek mindenben alávetni.

Rimaszombat, 1913. évi január hó 9 én.

Vladár, polgármester h.

Kiadó lakás.

Rimaszombatban **Losonczi-utcza 45. szám alatt** egy lakás: mely áll négy szoba, konyha, a hozzátartozó mellékhelyiségekkel és nagy kerttel **1913. május 1-től** kiadó. Ertekezhetni **Zavadszky Ede** tulajdonossal. 3—3

Kiadó uri lakás.

Tamásfali-utcza 2-ik sz. alatt egy uri lakás az emeleten, mely négy szoba, konyha, éléskamara hozzátartozékaival együtt **f. évi május 1-től** bérbe kiadó. — Ertekezni lehet ugyanott földszint a tulajdonos: **Lusztig Menyhérttel.** 1—*

Kiadó üzlethelyiség

A város legforgalmasabb helyén, a főtér közelében, **II. Rákóczi Ferencz u. 10. szám** alatt levő teljesen ujonnan épült sarok emeletes épületben egy üzlethelyiség raktárral együtt azonnal kiadó.

Értekezhetni lehet: 23—*

LIPTHAY LÁSZLÓ tulajdonossal.

Eladó.

Rimaszécsen egy szép **4 szobás** uri lakás és egy **2 szobás** kisebb ház mellékhelyiségekkel és tágas belsőséggel együtt eladó. Értekezhetni a tulajdonossal:

Dr. Batta Pál ügyvéddel Rimaszécs.

Hirdetmény.

767. szám. — Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvényszéknek 1912. évi 8036., 8037. sz. végzése következtében dr. Csák Géza ügyvéd által képviselt a Rimaszécsi Takarékpénztár javára 278, 300 kor. s jár. erejéig 1912. évi november hó 7-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján felülfoglalt és 1650 koronára becsült következő ingóságok, u. m. lovak, ökrök, tinók, szekerek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszécsi kir. járásbiróság 1912. évi V. 510/2. számu végzése folytán 278, 300 kor. tőkekövetelés, ennek 1912. évi julius hó 23-ik napjától járó 6% kamatai, $^1/_3$% váltódij és eddig összesen 188 koronában biróilag már megállapitott költségek erejéig Dobóczán alperesnél leendő megtartására **1913-ik évi január hó 24-ik napjának** délelőtti 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Rimaszécs, 1913. évi január hó 3.

Kovács Géza, kir. bir. végrehajtó.

Eladó cséplőgép.

Egy teljesen jókarban lévő 8 lóerejü gőz-cséplőgép — összes felszereléseivel együtt — jutányos áron megvehető. — Községi kisgazdáknak, kik együttesen és tömegesen csépelnek, előnyösen ajánlható.

Czim: megtudható a kiadóhivatalban.

Hirdetmény.

7436. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy a bánhorváti fogyasztási és értékesitő szövetkezet végrehajtatónak Bettes Gyuláné szül. Bettes Erzsébet végrehajtást szenvedett elleni 2000 korona tőke s jár. iránti árverési ügyében a végrehajtási árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 144. és következő §§ ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő, Zádorháza községben fekvő s a zádorházai 54. sztjkvben foglalt A. I. 2—13. sorsz. alatti nemesi birtokból Bettes Gyuláné szül. Bettes Erzsébet B. 26. alatti jutalékára 1029 korona;

ugyanannak a zádorházai 25. sztjkvben foglalt A. + 1. sor, 99. hrsz. „korcsmahely" ingatlanból B. 147. és 153. alatti jutalékára 30 kor. és

ugyanannak a zádorházai 23. sztjkvben foglalt A. I. 1—2. sorsz., 69—70. hrsz. ház, 23. szám alatti udvar, gazdasági épületek és kert ingatlanára 704 koronában ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendeltetik s annak megtartására határnapul **1913. évi márczius hó 5-ik napjának** délelőtti 10 óráját Zádorháza községébe, a községi biró házába tüzte ki, mely alkalommal a fent körülirt ingatlanok közül házbéradó alá eső ingatlanok a kikiáltási ár felénél, a többi ingatlanok a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron nem adatnak el.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át, azaz 102 kor. 90 fillér, 3 kor., 70 kor. 40 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék mint tkönyvi hatóság 1912. évi deczember hó 23. napján.

Mészáros, s. k. kir. trvszéki biró.

ZAVADSZKY EDE ezelőtt HOLLÓSY JÓZSEF

13— **TEMETKEZÉSI VÁLLALATA**

RIMASZOMBAT, DEÁK FERENCZ-UTCZA 24. SZ.

Van szerencsém a helybeli és vidéki tisztelt közönség szives tudomására hozni, hogy a néh. **HOLLÓSY JÓZSEF**-féle **temetkezési vállalat a Deák Ferencz-u. „ZSUFFA"-féle házban** van elhelyezve, hol nagy raktárt tartok mindenféle **érc- és fakoporsókból,**

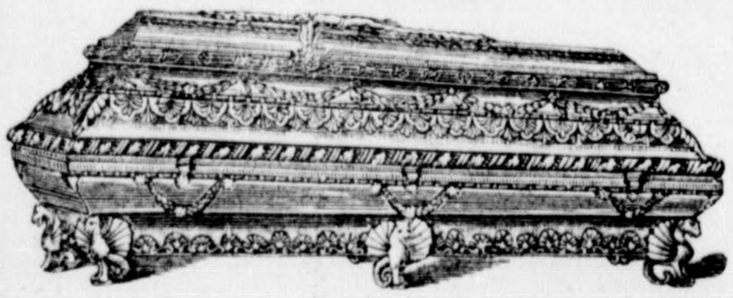

valamint a temetkezésekhez szükséges összes kellékek s felszerelésekből, minélfogva azon helyzetben vagyok, hogy bármilyen diszes vagy egyszerü temetések rendezését, nemkülönben a temetésekkel járó összes teendőket, hullaszállitásokat és exhumálásokat is, a legszolidabb feltételek mellett vállalhatom. — A helybeli és vidéki n. é. közönség jóakaratu pártfogását tisztelettel kéri:

ZAVADSZKY EDE RIMASZOMBAT, Deák Ferencz-utcza 24.

Rimaszombat, 1913. Nyomatott **Rábely Miklós és Fia** könyvnyomdájában.